TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2006 m. balandžio 6 d. *

Byloje C-274/04

dėl *Finanzgericht Hamburg* (Vokietija) 2004 m. birželio 16 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2004 m. birželio 28 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

ED & F Man Sugar Ltd

prieš

Hauptzollamt Hamburg-Jonas,

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas P. Jann, teisėjai K. Schiemann, N. Colneric, E. Juhász (pranešėjas) ir E. Levits,

* Proceso kalba: vokiečių.

generalinis advokatas P. Léger,
posėdžio sekretorė K. Sztranc, administratorė,

atsižvelgęs i rašytinę proceso dalį ir įvykus 2005 m. birželio 16 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *ED & F Man Sugar Ltd*, atstovaujamos *Rechtsanwälte* H.-J. Prieß ir M. Niestedt,

— *Hauptzollamt Hamburg-Jonas*, atstovaujamos G. Seber,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos G. Braun,

susipažinęs su 2005 m. rugsėjo 29 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1987 m. lapkričio 27 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 3665/87, nustatančio išsamias bendrąsias eksporto

grąžinamųjų išmokų už žemės ūkio produktus sistemos taikymo taisykles (OL L 351, p. 1), su pakeitimais, padarytais 1994 m. gruodžio 2 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 2945/94 (OL L 310, p. 57, toliau – Reglamentas Nr. 3665/87) 11 straipsnio 1 ir 3 dalių išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant ginčą tarp *ED & F Man Sugar Ltd* (toliau – *ED & F Man Sugar*) ir *Hauptzollamt Hamburg-Jonas* (toliau – *Haupzollamt*) dėl pastarosios šiai bendrovei paskirtos baudos, kurią numato Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 1 dalies pirmosios pastraipos a punktas, po to kai pagal to paties straipsnio 3 dalį buvo priimti sprendimai dėl grąžinamųjų išmokų grąžinimo.

Teisinis pagrindas

Bendrijos teisės aktai

3 Reglamento Nr. 2945/94 pirma, antra, trečia ir penkta konstatuojamosios dalys yra suformuluotos taip:

„Kadangi galiojantys Bendrijos teisės aktai numato grąžinamųjų eksporto išmokų skyrimą tik remiantis objektyviais kriterijais, būtent susijusiais su eksportuojamo produkto kiekiu, pobūdžiu ir savybėmis, bei su jo geografine paskirties vieta; kad atsižvelgiant į įgytą patirtį turi būti sustiprinta kova su pažeidimais ir ypač su Bendrijos biudžetui žalą darančiu sukčiavimu; kad tuo tikslu būtina numatyti netinkamai pervestų sumų grąžinimą bei sankcijas, kurios skatintų eksportuotojus laikytis Bendrijos teisės aktų;

kadangi, siekiant užtikrinti gerą grąžinamųjų eksporto išmokų skyrimo funkcionavimą, reikia taikyti sankcijas už bet kokią subjektyvią klaidą; kadangi vis dėlto reikia atsisakyti tam tikrais atvejais taikyti sankcijas, būtent kai kompetentinga institucija nustato akivaizdžią klaidą, ir nustatyti didesnes sankcijas už tyčinį elgesį;

kadangi, jei eksportuotojas pateikia klaidingą informaciją ir klaida nėra išaiškinama, grąžinamoji išmoka gali būti nepagrįstai pervesta; jei klaida išaiškinama, visiškai normalu eksportuotojui skirti kaip sankciją sumokėti sumą, proporcingą tai, kuri būtų buvusi jam nepagrįstai sumokėta tuo atveju, jei klaida nebūtų išaiškinta <...>.

<...>

kadangi patirtis ir teisės pažeidimai ir ypač sukčiavimas, nustatytas šioje srityje, rodo, kad ši priemonė yra būtina, proporcinga, pakankamai įtikinama ir tinkama, kad ji bus vienodai taikoma visose valstybėse narėse". (Šioje vietoje ir toliau pateikiamas neoficialus Reglamento Nr. 3665/78 vertimas)

4 Reglamento Nr. 3665/78 3 straipsnio 1 ir 5 dalyse numatyta:

„1. Eksporto diena – tai ta diena, kurią muitinės tarnyba priima eksporto deklaraciją, kurioje nurodoma, jog bus kreipiamasi dėl grąžinamosios išmokos.

<...>

5. Kad už produktus būtų galima gauti grąžinamąją išmoką, eksporto dokumente turi būti nurodyta visa grąžinamosios išmokos dydžiui apskaičiuoti reikalinga informacija, o būtent:

a) produktų aprašas pagal nomenklatūrą, naudojamą grąžinamosioms išmokoms apskaičiuoti;

b) produktų grynoji masė arba tam tikrais atvejais matavimo vienetais išreikštas kiekis, į kurį turi būti atsižvelgta apskaičiuojant grąžinamąją išmoką;

c) jei tai būtina grąžinamajai išmokai apskaičiuoti, duomenys apie produktų sudėtį arba atitinkama nuoroda.

Jei šioje straipsnio dalyje minimas dokumentas yra eksporto deklaracija, tokiame dokumente taip pat turi būti pateikiamos ši informacija ir žyma „grąžinamosios išmokos kodas".

5 Reglamento Nr. 3665/87 5 straipsnio 1 dalies pirmojoje pastraipoje numatyta:

„Diferencijuota arba nediferencijuota grąžinamoji išmoka, išskyrus atvejus, kai produktas tranzito metu sugenda dėl *force majeure* aplinkybių, mokama su sąlyga, kad iš Bendrijos muitų teritorijos išvežtas produktas per 12 mėnesių nuo eksporto

deklaracijos priėmimo dienos buvo importuotas į trečiąją šalį arba, jei reikia, į nustatytą trečiąją šalį:

a) jeigu kyla rimtų abejonių dėl tikrosios produkto paskirties vietos

arba

b) jeigu dėl skirtumo tarp grąžinamosios išmokos, taikomos eksportuojamam produktui eksporto deklaracijos priėmimo dieną, sumos ir importo muito, taikomo tą pačią dieną tapačiam produktui, sumos produktas gali būti reimportuotas į Bendriją.“

6 Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 1 dalies pirmoji–ketvirtoji pastraipos, penktosios pastraipos pirmasis sakinys ir 3 dalis yra suformuluoti taip:

„1. Jeigu nustatoma, kad eksportuotojas, siekdamas gauti grąžinamąją eksporto išmoką, paprašė sumos, didesnės nei taikoma išmoka, grąžinamoji išmoka už atitinkamus eksportuotus produktus bus ta, kuri taikoma iš tikrųjų eksportuotiems produktams, tačiau sumažinta:

a) puse skirtumo tarp prašomos grąžinamosios išmokos ir iš tikrųjų eksportuotiems produktams taikomos grąžinamosios išmokos;

b) dvigubu skirtumu tarp prašomos grąžinamosios išmokos ir taikomos grąžinamosios išmokos, jei eksportuotojas sąmoningai pateikia melagingą informaciją.

Prašoma grąžinamoji išmoka yra laikoma suma, kuri apskaičiuojama remiantis informacija, pateikiama pagal 3 straipsnį ar 25 straipsnio 2 dalį. Jeigu grąžinamoji išmoka susijusi su paskirties vieta, prašoma diferencijuota išmokos dalis apskaičiuojama atsižvelgiant į informaciją, pateiktą pagal 47 straipsnį.

Sankcija, nurodyta a punkte, netaikoma:

— *force majeure* atveju,

— tam tikrais išimtiniais atvejais dėl aplinkybių, kurių eksportuotojas negali kontroliuoti ir kurios atsiranda po to, kai kompetentingos valdžios institucijos priima eksporto deklaraciją arba mokėjimo deklaraciją, su sąlyga, kad per 47 straipsnio 2 dalyje numatytą laikotarpį, nuo tada, kai eksportuotojas pastebi tokias aplinkybes, jis apie tai praneša kompetentingoms valdžios institucijoms, kol šios dar nėra nustačiusios prašomos grąžinamosios išmokos pažeidimo,

— tuo atveju, kai prašant grąžinamosios išmokos padaroma akivaizdi klaida, kurią pripažįsta kompetentingos institucijos,

— tais atvejais, kai prašomos grąžinamosios išmokos atitinka Reglamento (EB) Nr. 1222/94 <...> nuostatas, ypač jo 3 straipsnio 2 dalį, ir kai jos buvo apskaičiuotos pagal vidutinius kiekius, panaudotus per nustatytą laikotarpį,

— tuo atveju, kai patikslinamas svoris, jeigu svorio skirtumas atsirado dėl svėrimo būdo.

Jeigu dėl a ir b punktuose numatyto sumažinimo gaunama neigiama suma, eksportuotojas ją sumoka.

Jeigu kompetentingos institucijos nustato, kad prašoma grąžinamoji išmoka yra neteisinga ir kad produktai nebuvo eksportuoti, todėl negalima išmokos sumažinti, eksportuotojas moka sumą, atitinkančią a arba b punktuose numatytą baudą. <...>

<...>

3. Nepažeidžiant įsipareigojimo sumokėti neigiamą sumą pagal 1 dalies ketvirtąją pastraipą, gavėjas grąžina neteisingai gautas grąžinamąsias išmokas, įskaitant visas baudas, taikomas pagal 1 dalies pirmąją pastraipą, ir delspinigius, apskaičiuotus už laikotarpį nuo išmokų sumokėjimo iki jų grąžinimo. <...>

<...>"

Nacionaliniai teisės aktai

7 1976 m. gegužės 25 d. Administracinio proceso įstatymo (*Verwaltungsverfahrensgesetz*) (BGBl. 1976 I, p. 1253) 48 straipsnis numato:

„Neteisėto administracinio akto panaikinimas

Netgi įsigalioję neteisėti administraciniai aktai gali būti visiškai ar iš dalies panaikinti nuo jų priėmimo dienos. Naujai nustatantis tam tikras teises arba teisinius pranašumus arba apie juos paskelbiantis administracinis aktas (teises sukuriantis administracinis teisės aktas) gali būti panaikintas tik pagal 2–4 dalių nuostatas.

<...>"

8 Šio įstatymo 51 straipsnis suformuluotas taip:

„Procedūros peržiūra

Valdžios institucija pagal suinteresuoto asmens prašymą privalo nuspręsti dėl galutinai įsigaliojusio administracinio akto panaikinimo arba pakeitimo:

1. jei faktinės ar teisinės aplinkybės, dėl kurių administracinis aktas buvo priimtas, pasikeitė suinteresuoto asmens naudai;

2. jei atsiranda naujų įrodymų, dėl kurių suinteresuoto asmens atžvilgiu gali būti priimtas palankesnis sprendimas;

3. jei atsiranda motyvų peržiūrėti pagal Civilinio proceso kodekso (*Zivilprozessordnung*) 580 straipsnį.

<...>"

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

9 1998 m. vasario mėn. *ED & F Man Sugar* pateikė atitinkamai Vokietijos muitinės tarnybai keturias eksporto deklaracijas dėl Lenkijai skirtų 100 tonų baltojo cukraus siuntų, už kurias ji paprašė skirti eksporto gražinamąsias išmokas. Keturiais 1998 m. balandžio 6 d. sprendimais *Hauptzollamt* jai suteikė prašomas gražinamąsias eksporto išmokas.

10 Po to, kai Kelno kriminalinė muitinės tarnyba (*Zollkriminalamt Köln*) atskleidė faktus, iš kurių galima daryti prielaidą, kad baltasis cukrus, kuris turėjo būti eksportuotas į Lenkiją, Čekijos Respubliką ir Šveicariją, nepasiekė trečiųjų paskirties valstybių, *Hauptzollamt*, tirdama *ED & F Man Sugar* pateiktus dokumentus, patvirtinančius prekių gavimą, konstatavo, kad šie su pirmesniame punkte nurodytu prekybos sandoriu susiję dokumentai neįrodo eksportuotas prekes esant pateiktas į laisvą apyvartą Lenkijoje, o tik pateiktas pagerinti. *ED & F Man Sugar* savo nesugebėjimą pateikti papildomos informacijos apie šių produktų likimą pagrindė tuo, kad ji jos negali gauti iš kitos sandorio šalies. Remdamasi Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 3 dalies pirmąja pastraipa, skaitoma kartu su paminėto reglamento 5 straipsnio 1 dalies pirmosios pastraipos a punktu, *Hauptzollamt* keturiais 2000 m. balandžio 17 d. ištaisančiais klaidas sprendimais pareikalavo iš

ED & F Man Sugar visiškai grąžinti pervestas gražinamąsias išmokas (toliau – sprendimai dėl išmokų grąžinimo), kuri grąžino reikalaujamas sumas nepateikdama ieškinio dėl šių sprendimų.

11 Vėliau, remdamasi Reglamentu Nr. 3665/87 11 straipsnio 1 dalies pirmosios pastraipos a punktu, *Hauptzollamt* keturiais 2000 m. birželio 5 d. sprendimais (toliau – sprendimai dėl sankcijos) paskyrė *ED & F Man Sugar* sankcijas. Remdamasi įsigaliojusiais sprendimais dėl grąžinimo, ji manė, kad yra akivaizdu, jog ši bendrovė prašė didesnės nei taikoma išmokos.

12 *Hauptzollamt* atmetus *ED & F Man Sugar* skundą dėl paminėtų sprendimų dėl sankcijų, pastaroji pateikė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui ieškinį, kuriame nurodė, kad *Hauptzollamt* neturėjo teisės taikyti jai sankcijos, nes ji neturėjo teisės reikalauti grąžinti pervestą išmoką. Iš tiesų Teisingumo Teismas 2000 m. gruodžio 14 d. Sprendime *Emsland-Stärke* (C-110/99, Rink. p. I-11569) nusprendė, kad, remiantis Reglamento Nr. 3665/87 5 straipsnio 1 dalimi, galima reikalauti įrodyti, kad prekės buvo importuotos į trečiąją paskirties šalį tik prieš sumokant eksporto grąžinamąją išmoką. Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nusprendė, kad bylai išspręsti būtinas Bendrijos teisės, šiuo atveju Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 1 ir 3 dalių, išaiškinimas.

13 Šiomis aplinkybėmis *Finanzgericht Hamburg* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1) Ar nacionalinės valdžios institucijos ir teismai, nagrinėjantys apeliacinį skundą dėl pagal Reglamento Nr. 3665/871 11 straipsnio 1 dalies pirmąją pastraipą

paskirtos sankcijos, turi teisę patikrinti, ar eksportuotojas yra pateikęs prašymą dėl didesnės nei priklauso grąžinamosios išmokos, jeigu sprendimas dėl grąžinamosios išmokos grąžinimo, priimtas remiantis Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 3 dalies pirmąja pastraipa, įsigaliojo iki sprendimo dėl sankcijos paskyrimo priėmimo?

2) Tuo atveju, jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai: ar tam, kad būtų atsižvelgta į jau pateiktą Bendrijos teisės išaiškinimą, nagrinėjant ginčą dėl sprendimo skirti sankciją pagal Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 1 dalies pirmąją pastraipą, šioje nutartyje išdėstytomis aplinkybėmis galima patikrinti, ar eksportuotojas nėra pateikęs prašymo dėl didesnės nei taikoma grąžinamosios išmokos?“

Dėl pirmojo klausimo

14 Kaip konstatavo generalinis advokatas savo išvados 41 punkte, priešingai nei sprendimu dėl grąžinimo, kurio tikslas yra paprasčiausiai susigrąžinti neteisėtai gautą finansinę naudą, sprendimu dėl sankcijos labai sumažinama grąžinamoji išmoka arba, reikalui esant, jei tokio sumažinimo rezultatas yra neigiama suma, skiriama piniginė bauda.

15 Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas ne kartą nusprendė, kad sankcija, nors ji ir nėra baudžiamojo pobūdžio, gali būti paskirta, tik jei ji turi aiškų ir nedviprasmišką teisinį pagrindą (1984 m. rugsėjo 25 d. Sprendimas *Könecke*, 117/83, Rink. p. 3291, 11 punktas; minėto sprendimo *Emsland-Stärke* 56 punktas ir 2002 m. liepos 11 d. Sprendimas *Käserei Champignon Hofmeister*, C-210/00, Rink. p. I-6453, 52 punktas).

16 Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 1 dalies pirmoji pastraipa numato, kad sankcija skiriama, jeigu nustatoma, kad eksportuotojas, siekdamas gauti grąžinamąją eksporto išmoką, paprašė sumos, didesnės nei taikoma išmoka.

17 Iš šios nuostatos neišplaukia, kad ši sprendimui dėl sankcijos priimti būtina sąlyga laikoma įvykdyta vien dėl tos priežasties, kad yra priimtas sprendimas dėl išmokos grąžinimo, remiantis šio Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 3 dalies pirmąja pastraipa, arba gali būti išvesta vien iš to fakto, kad ūkio subjektas neginčijo šio sprendimo dėl išmokos grąžinimo.

18 Teisėtumo ir teisinio saugumo principai reikalauja, kad, tikrindami sprendimo dėl sankcijos, priimto remiantis Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 1 dalies pirmąja pastraipa, teisėtumą, kompetentingos nacionalinės institucijos ir teismai taip pat patikrintų, ar eksportuotojas iš tikrųjų paprašė didesnės sumos nei taikoma išmoka šios nuostatos prasme, nepaisant to, kad ankstesnis sprendimas dėl išmokos grąžinimo, priimtas remiantis šio reglamento 11 straipsnio 3 dalies pirmąja pastraipa, yra įsigalioję.

19 Remiantis tuo, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti taip, kad Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 1 dalies pirmoji pastraipa turi būti aiškinama taip, kad nacionalinės valdžios institucijos ir teismai, nagrinėjantys ieškinius dėl šia nuostata pagrįstų sprendimų dėl sankcijos, turi teisę patikrinti, ar eksportuotojo paprašyta grąžinamoji išmoka nėra didesnė nei taikoma grąžinamoji išmoka šios nuostatos prasme, nepaisant to, kad sprendimas dėl minėto straipsnio 3 dalies pirmojoje pastraipoje numatyto grąžinamosios išmokos susigrąžinimo įsigaliojo iki sprendimo dėl sankcijos paskyrimo priėmimo.

Dėl antrojo klausimo

20 Atsižvelgiant į Teisingumo Teismo pateiktą atsakymą į pirmąjį klausimą, į antrąjį klausimą atsakyti nereikia.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

21 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų nacionalinio teismo nagrinėjamoje byloje, išlaidų klausimą turi spręsti prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikęs teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

1987 m. lapkričio 27 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 3665/87, nustatančio išsamias bendrąsias grąžinamųjų išmokų už žemės ūkio produktus sistemos taikymo taisykles, su pakeitimais, padarytais 1994 m. gruodžio 2 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 2945/94, 11 straipsnio 1 dalies pirmoji pastraipa turi būti aiškinama taip, kad nacionalinės valdžios institucijos ir teismai, nagrinėjantys ieškinius dėl šia nuostata pagrįstų sprendimų dėl sankcijos, turi teisę patikrinti, ar eksportuotojo paprašyta grąžinamoji išmoka nėra didesnė nei taikoma grąžinamoji išmoka šios nuostatos prasme, nepaisant to, kad sprendimas dėl minėto straipsnio 3 dalies pirmojoje pastraipoje numatyto grąžinamosios išmokos susigrąžinimo įsigaliojo iki sprendimo dėl sankcijos paskyrimo priėmimo.

Parašai.